

636.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 2 lipca 1924 r.

w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet.

Rozdział I.**Postanowienia ogólne.**

Art. 1. W zakresie pracy młodocianych oraz kobiet, zatrudnionych w zakładach pracy przemysłowych, górniczych, hutniczych, w handlu, biurowości, komunikacji i przewozie oraz w innych zakładach pracy, choćby na zysk nieobliczonych, a prowadzonych w sposób przemysłowy, niezależnie od tego, czy te zakłady pracy są własnością prywatną, państwową, czy samorządową, obowiązują ogólne przepisy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. 1920 r. № 2 poz. 7), uzupełnione przez przepisy ustawy niniejszej.

Art. 2. Młodocianymi w rozumieniu ustawy niniejszej są osoby płci obojga w wieku od lat 15 do ukończonych lat 18.

Art. 3. Przepisom niniejszej ustawy podlega również praca młodocianych uczniów, terminatorów i praktykantów.

Art. 4. Zatrudnianie młodocianych i kobiet jest wzbronione w warunkach, w których praca jest szczególnie niebezpieczna lub szkodliwa dla zdrowia oraz przy robotach ciężkich lub niebezpiecznych dla zdrowia, moralności i dobrych obyczajów, a w szczególności zabronione jest zatrudnienie kobiet przy transmisjach, przy procesach chemicznych, oddziałujących szkodliwie na organizm, i przy dźwiganiu ciężarów. Spisy takich robót wydawać będzie w miarę potrzeby Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami po zasięgnięciu opinii organizacji zawodowych pracodawców i pracowników.

Rozdział II.**Przepisy w przedmiocie pracy młodocianych.**

Art. 5. Przyjmowanie do pracy zarobkowej dzieci przed ukończeniem lat 15 jest wzbronione.

Art. 6. Młodocianych przyjmować wolno do pracy jeżeli przedstawia świadectwo z ukończenia lat 15, zezwolenie przedstawiciela władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej, dowód z wykonania obowiązku szkolnego i świadectwo lekarza, wskazanego przez inspekcję pracy, że dana praca nie przekracza sił młodocianego. Świadectwa są bezpłatne i nie podlegają opłacie stemplowej.

Art. 7. Zarząd przedsiębiorstwa winien w każdym czasie na żądanie inspektora pracy zarządzić bezpłatne badanie młodocianych przez lekarza, wska-

zanego przez inspektora pracy, dla stwierdzenia, czy praca, przy której młodociany jest zatrudniony, nie przekracza jego sił fizycznych i nie szkodzi jego rozwojowi.

Na podstawie orzeczenia lekarza inspektor pracy ma prawo zakazać zatrudnienia młodocianego przy danej pracy, wskazując jednocześnie, przy jakiej pracy młodociany zatrudniony być może.

Art. 8. Odpoczynek nocny młodocianych trwać powinien najmniej 11 godzin bez przerwy i obejmować w zakładach, pracujących na jedną zmianę, czas między 8 wieczorem a 6 rano, a dla zakładów, pracujących na 2 zmiany — czas między 10 wieczorem a 5 rano.

Zakaz pracy nocnej nie stosuje się do młodocianych płci męskiej powyżej lat 16:

A) w wypadkach siły wyższej, które nie mogły być przewidziane, ani powstrzymane, a które, nie mając charakteru perjodycznego, stanowią przeszkodę w normalnym ruchu zakładu przemysłowego;

B) w gałęziach przemysłu, wyszczególnionych poniżej, przy pracy, która z natury rzeczy musi być prowadzona bez przerwy dniem i nocą:

- a) fabryki żelaza, stali, prace, w których są używane piece płomienne (odbijające) i regeneracyjne, galwanizacja blachy żelaznej i drutu (z wyłączeniem warsztatów dla odczyszczania rdzy);
- b) huty szklane;
- c) papiernie;
- d) cukrownie, wyrabiające surowy cukier;

C) w kopalniach węgla praca pomiędzy godziną dziesiątą wieczorem a piątą rano może być dozwolona, jeśli przerwa między dwoma okresami pracy wynosi zwykle godzin 15; nie może ona być dozwolona w żadnym razie, jeśli przerwa ta wynosi mniej niż godzin 13.

Art. 9. Młodociani obowiązani są do uczęszczania na naukę doksztalającą lub dla analfabetów.

Do obowiązujących godzin pracy wlicza się godziny nauki zawodowej i doksztalającej w szkołach dla młodocianych uczniów, terminatorów i praktykantów w liczbie, nie przekraczającej 6 godzin tygodniowo. Regularne odbywanie tej nauki winno być wykazane zaświadczeniem odnośnego zakładu naukowego.

Art. 10. Zatrudnianie młodocianych w godzinach nadliczbowych, oprócz wypadków, przewidzianych w art. 6 p. a) ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu, jest wzbronione.

Art. 11. Pracodawcy, zatrudniający młodocianych, obowiązani są prowadzić wykaz młodocianych według wzoru, ustalonego przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Wykaz ten winien być okazywany na żądanie organów inspekcji pracy. Ponadto w zakładach pracy, zatrudniających młodocianych, winien być wywieszony w miejscu widocznym spis młodocianych, ze wskazaniem początku i końca pracy, przerw w pracy i rodzaju pracy.

Rozdział III.

Przepisy w przedmiocie pracy kobiet.

Art. 12. Zatrudnianie kobiet w kopalniach pod ziemią jest wzbronione.

Art. 13. Odpoczynek nocny kobiet trwać winien conajmniej 11 godzin bez przerwy i obejmować dla zakładów, pracujących na jedną zmianę, czas między 8 wieczorem a 6 rano, a dla zakładów, pracujących na dwie zmiany — czas między 10 wieczorem a 5 rano.

Przepisy te nie rozciągają się w stosunku do kobiet powyżej lat 18 na wypadki:

- a) objęte punktem a) art. 6 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. (D. U. R. P. 1920 r. № 2, poz. 7);
- b) objęte punktem a) art. 11 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. z wyjątkiem zakładów, wchodzących w zakres przemysłu wytwórczego i przetwórczego;
- c) wypadki, gdy przerabiane są surowce lub półprodukty, ulegające bardzo szybkiemu zepsuciu, o ile to niezbędne jest dla zabezpieczenia tych materiałów przed natychmiastowym zepsuciem.

W razie stosowania pracy nocnej w wypadku, objętym punktem c) artykułu niniejszego, należy poprzednio uzyskać zezwolenie od inspektora pracy właściwego okręgu.

Art. 14. W gałęziach przemysłu, podlegających wpływowi pór roku (przemysł sezonowy), oraz w okolicznościach, spowodowanych szczególnymi udowodnionymi potrzebami zakładu pracy, może być odpoczynek nocny dla kobiet powyżej lat 18 zmniejszony do 10 godzin na dobę, lecz tylko 60 godzin w ciągu roku kalendarzowego i po otrzymaniu uprzedniego pozwolenia od inspektora pracy właściwego okręgu.

Art. 15. Przedsiębiorca, zatrudniający ponad 5 kobiet, obowiązany jest do urządzenia dla nich osobnych ustępów, ubieralni i umywalni.

W zakładach, gdzie pracuje ponad 100 kobiet, winien przedsiębiorca utrzymywać dla nich urządzenie kąpielowe oraz żłobek dla niemowląt.

Matkom karmiącym przysługuje prawo korzystania w ciągu godzin pracy z dwóch półgodzinnych przerw w pracy, które wlicza się do godzin pracy.

Art. 16. Kobieta w stanie ciąży ma prawo przerwać pracę z chwilą złożenia świadectwa lekarskiego, że spodziewać się można rozwiązania nie później niż za sześć tygodni.

Kobietom w stanie ciąży przysługuje prawo do korzystania z przerw w pracy nie dłuższych aniżeli 6 dni w ciągu jednego miesiąca.

Nie wolno zatrudniać kobiet w ciągu sześciu tygodni od dnia porodu.

W ciągu wszystkich przerw, przewidzianych w artykule niniejszym, pracodawcy nie wolno rozwiązać, ani wypowiedzieć służbowego stosunku pracy.

Rozdział IV.

Przepisy karne.

Art. 17. Za przekroczenie przepisów niniejszej ustawy osoba, zarządzająca przedsiębiorstwem, ulegnie karze aresztu do sześciu tygodni i grzywnie od 50 złotych do 250 złotych lub jednej z tych kar.

Surowsze postanowienia ustaw karnych dzielnicowych pozostają w mocy.

Właściwe dla spraw tych są sądy powiatowe, względnie sądy pokoju.

Rozdział V.

Przepisy przejściowe.

Art. 18. Do dzieci w wieku do lat 15, które przed ogłoszeniem ustawy rozpoczęły pracę w charakterze pracowników, terminatorów, praktykantów i uczniów, stosują się przepisy ustawy niniejszej, dotyczące młodocianych.

Art. 19. Termin, w którym uzyska moc obowiązującą art. 6 niniejszej ustawy co do wykonania obowiązku szkolnego, zostanie ustalony dla poszczególnych okręgów szkolnych przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 20. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej, a co do art. 17 — Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 21. Przepisy niniejszej ustawy nie ograniczają upoważnienia Rady Ministrów, zawartego w p. d) art. 6 ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. 1920 r. 2 poz. 7).

Art. 22. Czas wejścia w życie niniejszej ustawy w oddzielnych dziedzinach pracy (art. 1) określi rozporządzenie Rady Ministrów na wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej, nie przekraczając jednak terminu rocznego od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

W tym samym terminie wyda Minister Pracy i Opieki Społecznej pierwszy spis robót, o których jest mowa w art. 4 niniejszej ustawy.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów: *W. Grabski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *L. Darowski*

Minister Sprawiedliwości: *Wł. Wyganowski*

637.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 9 lipca 1924 r.

o wprowadzeniu postanowień artykułów: 1176 (p. 3), 1184, 1185 i 1186 ustawy lekarskiej (Zb. Pr. b. Ces. Ros. tom XIII wyd. 1905 r.) na obszar okręgu administracyjnego wileńskiego.

Na mocy art. 5 ustawy z dn. 6 kwietnia 1922 r. o objęciu władzy państwowej nad Ziemią Wileńską